

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курортологія з основами рекреації

галузь знань 01 Освіта

спеціальність 014 Середня освіта (Географія)

освітньо-професійна програма Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини)

Мова навчання українська

УХВАЛЕНО

Рішенням кафедри загальної та
регіональної географії

Протокол №1 від 29 серпня 2024 року

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Курортологія з основами рекреалогії
Викладач	Корнус Олеся Григорівна
Профайл викладача	https://pgf.sspu.edu.ua/kolektyv-kafedry-geografia
E-mail:	zavgeogr@sspu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	ДФН: https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=321 ЗФН: https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=4735
Консультації	Консультації проводяться у вівторок о 14:30 год.; групові або одноосібні. Також можливі он-лайн консультації через інтернет-ресурси. Для погодження часу онлайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або в чаті навчального курсу на платформі Moodle.

Анотація до дисципліни

Предметом дисципліни «Курортологія з основами рекреалогії» є дослідження процесів формування та розвитку рекреаційної галузі, що забезпечує реалізацію різноманітних рекреаційних потреб населення, сприяє оздоровленню нації, підвищенні працездатності, розвитку фізичних і духовних якостей членів суспільства як у світі, так і в Україні.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни: дисципліни є формування у студентів системи базових знань про умови формування, розвитку та розміщення курортів, уявлення щодо основних рекреаційних потреб людини, розуміння специфіки і видів рекреаційної діяльності, знання формування теоретичних умінь та навичок використання природно-кліматичних і санаторно-рекреаційних ресурсів курортів, організація санаторно-курортного лікування.

Завдання курсу: сформувати уявлення про сучасний стан розвитку курортології та рекреалогії; вивчити теоретичні основи формування та функціонування санаторно-курортного господарства; розглянути класифікацію та географію курортів Світу; розглянути основні тенденції розвитку курортів різних країн; виокремити кліматотерапевтичні зони в навколишньому середовищі; ознайомити з регіональною спеціалізацією курортів світу.

Формат дисципліни

Ознаки дисципліни	
Рік вступу	2023
Освітній ступінь	магістр
Курс навчання	2
Семестр	3
Формат курсу	очний/заочний
Обов'язкова /вибіркова	вибіркова

Кількість кредитів/годин	3/90
Кількість розділів	2
Форма контролю	залік
Лекції	24
Практичні заняття	26
Консультації	
Самостійна робота	100

Результати навчання за дисципліною

РН1	Виділяти етапи становлення та розвитку курортології, інтерпретувати основні визначення та термінологічні поняття з рекреалогії та курортології
РН2	Знати регіональну спеціалізацію курортів світу та України, оцінювати основні типи курортів на території України та світу, визначати їх лікувальний профіль та спеціалізацію.
РН3	Упорядковувати джерела географічної інформації, які стосуються курортних комплексів світу та розвитку рекреації в регіонах світу.
РН4	Аналізувати основні фактори, передумови рекреаційно-курортного розвитку територій, сучасний стан, напрями і перспективи розвитку санаторно-курортного лікування в глобальному, національному та регіональному масштабах
РН5	Виявляти сучасні проблеми функціонування та розвитку санаторно-курортних територій.

Тематичний план вивчення дисципліни

Розділ 1. ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ КУРОРТОЛОГІЇ ТА РЕКРЕАЛОГІЇ

Тема № 1. Курортологія та рекреалогія як навчальна та наукова дисципліна

1. Теорія рекреалогії та культурології
2. Зародження і розвиток курортів
3. Історія курортів світу
4. Медична кліматологія і кліматотерапія
5. Основні біометеорологічні фактори
6. Методи кліматотерапії

Тема № 2. Класифікації та типології курортів

1. Функціональні класи курортів
2. Геопросторові критерії типології курортів
3. Генетична класифікація організацій і територіальних курортно-рекреаційних систем
4. Типологія курортів за географічними ринками
5. Типологія курортів за рекреаційно-продуктною спеціалізацією
6. Типологія курортів за організаційно-правовим статусом
7. Головні класи курортів
8. Класифікація курортів

9. Інноваційні типи курортів
10. Організація санаторно-курортного обслуговування
11. Нетрадиційні методи лікування

Тема № 3. Мінеральні води і лікувальні грязі

1. Фізико-хімічні властивості мінеральних вод
2. Основні бальнеологічні групи мінеральних вод
3. Класифікації мінеральних вод в Україні
4. Лікувальні грязі і мінеральні водойми
5. Механізм фізіологічної і лікувальної дії мінеральних вод і лікувальних грязей
6. Особливості лікувальної дії на організм мінеральних вод
7. Мінеральні води для питного лікування
8. Лікувальне значення та методика застосування озокериту

Тема №4. Охорона курортних ресурсів від виснаження і забруднення

1. Організація служби охорони курортних і гідромінеральних ресурсів та контролю за їх складом
2. Система стандартів з охорони курортних ресурсів
3. Зміна курортних ресурсів під впливом діяльності людини
4. Методика і організація робіт по встановленню округів санітарної охорони

Розділ 2. ГЕОГРАФІЯ КУРОРТІВ СВІТУ ТА УКРАЇНИ

Тема №5. Рекреаційні ресурси України як основа розвитку курортів

1. Розвиток курортів в Україні
2. Класифікація курортів України
3. Загальна характеристика рекреаційних ресурсів України
4. Мінеральні води України
5. Лікувальні грязі України
6. Територіальна структура рекреаційного комплексу України
7. Курортна система України
8. Географія населених пунктів України, віднесених до курортних

Тема №6. Географія курортів Європи

1. Сучасний стан курортного господарства Європи
2. Бальнеологічні курорти Європи
3. Кліматичні курорти Європи
4. Гірськокліматичні курорти
5. Історія західноєвропейських мінеральних курортів

Тема № 7. Географія курортів Азії

1. Загальна характеристика курортного господарства Азії
2. Бальнеологічні курорти Азії
3. Кліматокумисолікувальні курорти
4. Приморські курорти
5. Найдорожчі курорти світу
6. Лікувальні курорти Азії

Тема № 8. Географія курортів Африки

1. Характеристика курортів Африки
2. Характеристика курортів острівного району Африки

Тема № 9. Географія курортів Америки

1. Загальна характеристика курортного господарства країн Америки
2. Курортне господарство країн Північної Америки
3. Гірськолижні курорти Північної Америки
4. Курорти Південної Америки
5. Курорти Карибського моря і Атлантики

Тема №10. Курорти Австралії та Океанії

1. Загальна характеристика курортного господарства Австралії та Океанії
2. Курорти Австралії
3. Курорти Океанії та Нової Зеландії

Політика дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни потребує: відвідування лекцій, практичних занять та підготовку до них, виконання самостійної роботи, тестових завдань, тощо; роботу з інформаційними джерелами, опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури. В умовах дистанційного навчання – виконання завдань у системі дистанційного навчання Moodle.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення конспекту лекцій, а також відомостей, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі тощо.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття. Виконання завдань практичної роботи повинно як за формою, так і за змістом відповідати вимогам, що висуваються до відповідного заняття, свідчити про його самостійність, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

На практичних заняттях присутність здобувачів вищої освіти є обов'язковою, важливою також є їх участь в обговоренні всіх питань теми. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані на консультаціях або самостійно, за домовленістю з викладачем. Це ж стосується й здобувачів освіти, які не виконали завдання або показали відсутність знань з основних питань теми.

За наявності об'єктивних обставин передбачене онлайн навчання на платформі Moodle. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу. Під час контрольних заходів забороняється списування, використання джерел інформації та пристроїв, які порушують об'єктивність оцінювання.

Академічна доброчесність

Очікується, що роботи магістрантів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані

джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших здобувачів освіти становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Неприпустимо надавати для оцінювання письмову роботу, підготовлену за участю інших осіб. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Система оцінювання та вимоги

Засобами оцінювання та формами оцінювання є: поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ імені А.С.Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015).

Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи та доводить їх до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни. Загальна оцінка з дисципліни складається з поточних оцінок, які магістрант отримує під час практичних занять, виконання завдань самостійної роботи, тестових завдань. Поточний контроль навчальних досягнень здійснюється протягом семестру на практичних заняттях. Результати (кількість набраних балів) фіксує викладач в електронному журналі.

Використовуються такі форми поточного опитування: усна відповідь за лекційними матеріалами, тестування, заслуховування повідомлень магістранта з довідковою інформацією, створення презентації з її обов'язковим показом та повідомленням, участь у обговоренні питань для контролю знань на практичних заняттях.

Результати поточного контролю є складовою визначення підсумкової оцінки і враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні підсумкової оцінки з даної дисципліни. До поточного контролю також відноситься виконання практичних завдань, бали за які враховуються у підсумкову оцінку.

При контролі виконання завдань, які винесені для самостійного, опрацювання, оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; підготовка індивідуальних навчально-дослідних завдань, доповідей, презентацій тощо. Результати самостійної роботи фіксуються в електронному журналі. Бали, набрані здобувачем освіти за виконання завдань з самостійної роботи, додаються до суми балів, набраних магістрантом з інших видів навчальної роботи з дисципліни.

У кінці семестру проводиться підсумкова контрольна робота. До контрольних заходів допускаються всі магістранти незалежно від результатів поточного контролю.

В умовах дистанційного навчання – здобувач освіти виконує завдання та проходить тести, розміщені у системі дистанційного навчання Moodle.

Вид контролю – залік. Семестровий залік – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти теоретичного та

практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр. Залік виставляється викладачем автоматично за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка з дисципліни складається з оцінок, які студент отримує за виконання практичних занять, поточних тестових контролів (загалом 60 балів) та оцінку за результатами виконання самостійної роботи – 40 балів.

Для магістрантів заочної форми навчання підсумковий контроль проводиться в період заліково-екзаменаційної сесії. Для складання підсумкового контролю здобувачам освіти заочної форми навчання викладач розробляє тести або контрольні роботи з відкритими питаннями. В умовах дистанційного навчання – здобувач освіти виконує завдання та проходить тести, розміщені у системі дистанційного навчання Moodle. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи та доводить їх до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни. Загальна оцінка з дисципліни складається з поточних оцінок, які магістрант отримує під час практичних занять, виконання завдань самостійної роботи, тестових завдань. Поточний контроль навчальних досягнень здійснюється протягом семестру на практичних заняттях. Результати (кількість набраних балів) фіксує викладач в електронному журналі.

Використовуються такі форми поточного опитування: усна відповідь за лекційними матеріалами, тестування, заслуховування повідомлень магістранта з довідковою інформацією, створення презентації з її обов'язковим показом та повідомленням, участь у обговоренні питань для контролю знань на практичних заняттях.

Результати поточного контролю є складовою визначення підсумкової оцінки і враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні підсумкової оцінки з даної дисципліни. До поточного контролю також відноситься виконання практичних завдань, бали за які враховуються у підсумкову оцінку.

При контролі виконання завдань, які винесені для самостійного, опрацювання, оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; підготовка індивідуальних навчально-дослідних завдань, доповідей, презентацій тощо. Результати самостійної роботи фіксуються в електронному журналі. Бали, набрані здобувачем освіти за виконання завдань з самостійної роботи, додаються до суми балів, набраних магістрантом з інших видів навчальної роботи з дисципліни.

В умовах дистанційного навчання – здобувач освіти виконує завдання практичних робіт та проходить тестові контролі, розміщені у системі дистанційного навчання Moodle.

Вид контролю – залік. Семестровий залік – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти теоретичного та

практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр. Залік виставляється викладачем автоматично за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка з дисципліни складається з оцінок, які студент отримує за виконання практичних занять, поточних тестових контролів (загалом 60 балів) та оцінку за результатами виконання самостійної роботи – 40 балів.

Для магістрантів заочної форми навчання підсумковий контроль проводиться в період заліково-екзаменаційної сесії. Для складання підсумкового контролю здобувачам освіти заочної форми навчання викладач розробляє тести або контрольні роботи з відкритими питаннями. В умовах дистанційного навчання – здобувач освіти виконує завдання та проходить тести, розміщені у системі дистанційного навчання Moodle. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з курортології та рекреації; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що впливають з наявних даних. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни.
82-89	твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; який не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
74-81	знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозмінений, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
64-73	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
60-63	самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
35-59	не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не

	володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Розподіл балів, які отримують магістранти для заліку (ДФН)

Поточний контроль										Разом	Сума
РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	60	100
Самостійна робота											
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40	

T1, T2 ... T10 – теми розділів.

Розподіл балів, які отримують магістранти для заліку (ЗФН)

Поточний контроль										Разом	Сума
РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40	100
Самостійна робота											
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	60	

T1, T2 ... T10 – теми розділів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основні:

1. Віндюк А. В. Рекреалогія та курортна справа: Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Готельно-ресторанна справа», «Туризм». / А. В. Віндюк, Д. Д. Гурова, О. М.

Корнієнко. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022. 268 с.
http://eir.zp.edu.ua/bitstream/123456789/9159/1/NP_Vindyk.pdf

2. Заваріка Г. М. Курортна справа : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Г. М. Заваріка ; МОН України. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 263 с.

https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/492286/mod_resource/content/1/%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf

3. Курортологія з основами рекреації: методичні вказівки для виконання практичних та самостійних робіт / укл. О.Г. Корнус, А.О. Корнус. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 36 с.

4. Курортологія та курорти України : навч. посіб. для самостійної роботи магістрантів VI курсу медичних факультетів при підготовці до практичних занять з навчальної дисципліни «Медична реабілітація» / уклад. С. М. Малахова, О. О. Черепок, Н. Г. Волох. Запоріжжя: ЗДМУ, 2019. 105 с. URL: http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/9487/1/Kurortolohiya_ta_kurorty_Ukrayiny_2019.pdf

5. Рекреаційні комплекси світу: конспект лекцій / Укладач А.Л. Помаза-Пономаренко. Харків: НУЦЗУ, 2020. 154 с. URL: http://nvc.nuczu.edu.ua/images/topmenu/kafedry/kafedra-menedzhmenta/Lekcii/konspek_lekci_Rekreacij_kompleksi_svtu.pdf

Додаткові

1. Кравець О. М. Курортологія: підручник / О. М. Кравець, А. А. Рябев ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 167 с. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/46997/>

2. Кушнірук Ю. Рекреація: навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2015. 148 с. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/4684/1/V45.pdf>

3. Немець Л.М. Кулешова Г.О., Соколенко А.В. Туристсько-рекреаційні ресурси світу : навчально-методичний посібник. Харків, ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. 102 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/njemec.htm

4. Писаревський І. М. Конспект лекцій з дисципліни «Рекреація» для студентів 2 курсу всіх форм навчання / І. М. Писаревський, А. А. Рябев, О. І. Угоднікова; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2017. 93 с. <http://eprints.kname.edu.ua/45137/1/2016%20214%D0%9B%20%D0%A3%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9A%D0%9B%20%D0%A0%D0%95%D0%9A%D0%A0%D0%95%D0%90%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%AF%20%D0%A2%D0%A3%D0%A0%20%D0%93%D0%9E%D0%A2%20%281%29.pdf>

5. Пугач А.С., Корнус О.Г. Особливості територіальної організації санаторно-курортної діяльності в Україні // Треті Сумські наукові географічні читання: збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції (Суми, 12-14 жовтня 2018 р.). Суми. 2018. С. 161-167. https://www.repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/5742/1/Puhach_Osoblyvosti.pdf

6. Пушкар Б.Т., Пушкар З.М. Територіальна організація рекреаційного господарства регіону. Тернопіль: «Вектор» 2014. 196 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/2589>

7. Скрипник Н.Я., Сердюк А. М. Рекреаційна географія: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 296 с. URL: https://img.yakaboo.ua/media/mediagallery/pdf/7/7/77_1.pdf

8. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 312 с. URL: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Fomenko.pdf>

9. Kirilina V.M., Kolesnikova N.V., Kolesnikov N.G. The spa-health resort and touristic-recreational facilities of the region: the methodological aspects of their development. Vopr Kurortol Fizioter Lech Fiz Kult. May-Jun 2016;93(3):62-65. doi: 10.17116/kurort2016362-65.

Інформаційні ресурси

1. <https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=8915> – дистанційний курс на Moodle СумДПУ.
2. Курорти України. URL: <https://vidpochivai.com.ua/uk/citylist-2/>
3. Про курорти: Закон України від 05.10.2000 р. № 2026-III із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 19.01.2006 р. N 3370-IV. URL: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/8186/8190/460435>
4. World Tourism Organization. URL: <http://www.world-tourism.org>
5. World Travel & Tourism Council. URL: <http://www.wttc.org/eng/Home/>
6. Безруков Ю. Ф. Рекреационные ресурсы и курортология. URL: <http://www.jewellery.org.ua/address/Bezrukov-09.pdf>
7. Курорты мира. URL: <http://www.tourua.com/ru/resort>
8. Офіційний сайт Державного агентства України з туризму та курортів. URL: <http://www.tourism.gov.ua>
9. Закон України «Про курорти» від 05.10.2000 р. N2026–III: URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>